

Synodontis grandioops - Nagyszemű kakukkharcsa

ELSŐ LEÍRÓJA:	Wright & Page, 2006
CSALÁD:	Mochokidae
MÉRET:	12-15 cm
C°:	23-26
pH°:	7,5-8,5
Nk°:	15-30
HELYIGÉNY:	200 liter
VISELKEDÉS:	békés, csoportos
TÁPLÁLÉK:	ragadozó
TARTÓZKODIK?	alsó szint
ÉLETTARTAM:	10 év
TERM.VÉD.:	felméretlen

Synodontis grandioops
Nagyszemű kakukkharcsa
(Wright & Page, 2006)

TOVÁBBI KÉPEK:

TÉRKÉP (MAP); ELTERJEDÉSI TERÜLETE:

Térkép még nem készült az adatlaphoz, feltöltése folyamatban!

Kelet-Afrika, Tanganyika-tó.

KÜLALAK ÉS JELLEGZETESSÉGEK LEÍRÁSA:

Közepesen magas hátfelépítésű, de a legtöbb tanganyikai tollasbajszú harcsafajhoz képest mindenesetre magasabb hátú faj. Farktöve csak kissé nyúlt meg, viszont farkúszója gyönyörű villásan elágazó. Száját három pár, hófehér bajuszszál szegélyezi, melyekből a harmadik pár viseli a család névadó kinövéseit. Jellegzetes bélyege a fejéhez képest feltűnően nagy szeme. A kopolyúfedő mögött található tövisnyúlvány e fajnál hosszú, viszonylag karcsú felépítésű és kihegyesedő. Mellúszójában 8 lágú sugár található.

Színezete meglehetősen kontrasztos, alapszíne aranybarnás – hol sárgába vagy krémszínbe hajló. Ezen

sötétbarna, már-már fekete foltokat visel. A testen egymástól távolabb elhelyezkedő, de nagyméretű foltok díszelnek, míg a fejet inkább sok kicsi pötty teszi mutatóssá. Fontos bélyeg, hogy a hátúszó első sugara fekete színű, s hátúszójának jó részét fekete szín tölti ki, melyet aztán egy vastag, fehér terület szegélyez. A mellúszó hasonló mintát mutat, szinte észrevehetetlen az első sugár mentén a fehér csík. A hasúszók és anális úszó jellemzően áttetsző, sötét pigmentáció csak a tövükben, legfeljebb apró foltok formájában vehető ki. A farkúszó mindkét villáján egy-egy fekete sávot látunk, a többi része fehéresen áttetsző.

A megszólalásig hasonlít legközelebbi rokonára, a közönséges kakukkharcára (*Synodontis multipunctatus*). Kettejük között alig néhány különbség fedezhető fel, a legbiztosabb határozóbélyeg, hogy fajunkkal szemben a kakukkharcának egyel kevesebb, vagyis 7 lágy sugarat találunk a mellúszójában. Emellett míg a nagyszemű kakukkharcsa max. 15, rendszerint alig 11-12 cm-re nő meg, addig a kakukkharcsa mérete a 27 cm-t is elérheti, valamint szemei is kisebbek. Színezetükben alig van különbség (a kakukkharcánál néha a zsírúszó alatt a foltok mintegy csíkká állnak össze).

Több további hasonló faj is él a Tanganyika-tóban. A *Synodontis petricola* és *S. lucipinnis* egyértelműen megkülönböztethető a hátúszójukon is jól kivehető, teljes fehér kerettől (vagyis az első hátúszótüske is fehér náluk). A *S. ilebrevis* a hamis kakukkharcshoz hasonlóan lapítottabb testű, nyúlánk alkatú. Sokkal sűrűbben foltozott, és a hasoldali úszókon is nagy kiterjedésű a sötét színezet. Ugyanez mondható el a *Synodontis polliri* is, az úszóin csekély kiterjedésben látunk fehér színt, sokkal több fekete pigmentet visel (és sűrűbben foltozott). A *Synodontis irsacae* fiatalon egészen hasonló, felépítése is inkább már magasabb hátat mutat, de arcorra jóval megnyúltabb, sűrűbben foltozott és nála is kiterjedtebb a fekete szín az úszókon. A zsírúszója gyakran egyöntetűen sötét (de nem minden állaton). Kifejletten 18-19 cm körüli marad, idősödve besötétedik. Hozzá rendkívül hasonlít a *S. tanganyicae*, mely akár 56 cm-re is megnőhet, de orra és a kopolyúfedő mögötti tövis is lekerekítettebb (ellenben hosszabb), utóbbi gyakran fekete vagy sötétszürke.

TARTÁSA ÉS TENYÉSZTÉSE:

Egészen 2006-ig a *Synodontis multipunctatus* egy variánsának hitték, mígnem bebizonyosodott önálló faji rangja. Mindenesetre a természetben ritkább valamivel rokonánál. Papírformán akváriumokban sem számít túl gyakorinak – legalábbis amikor pontosan nevén nevezik. Mivel megkülönböztetésük nagyon nehéz, bizonyára sokkal több *Synodontis grandioops* úszkál a világ akvaristáinak medencéiben, mint amiről pontosan tudnak. Bár erről nincsenek mindmáig pontos információk és tanulmányok, feltételeznünk kell, hogy a hibridizáció veszélye is fennáll.

Nevéhez és rokonához hűen ez a faj is rendszeresen él a költésparazita magatartásformával. Viszonylag kevés célzott megfigyelés történt a természetben (és akváriumokban sem túl sok), de feltételezhető, hogy e fajnál sem obligát fészekparazitizmusról van szó, hanem fakultatívan képes ezt a szaporodási módot választani és emellett az ikrák szabadon szórása is jelen lehet. Mindenesetre a kakukk-szerű szaporodást már sikerült akváriumban is hitelt érdemlően bizonyítani. Ezek a harcsák – akárcsak elhíresült rokonaik – nagyon jó érzékkel képesek észrevenni a sügérek ívását (nemcsak látják, hanem kémiai érzékelés útján is képesek ezt meghatározni). Némi kergetőzés után a nőstény, majd őt követve a hím odalopózik az ívós sügérpárhoz és belecsempészi ikráit a sügérikrák közé. A kifejlett állatok nem fogyasztják a sügérek ikráit, hiszen már-már brutális módon ezek jelentik a harcsaivadékok első táplálékát. A gyanútlan nőstény

sügér a szájába gyűjti az ikrákat, azonban a harcsák hamarabb (kb. 3 nap) kelnek ki, és néhány nap múltán már táplálkozni is kezdenek. A harcsaivadékok első eleségei a sügérikrák, illetve az időközben kikelő sügérárvák lesznek, a nőstény sügér szájában. Végül mindez azt eredményezi, hogy a sügértanya csak kisharcsákat fog kiköpní, sőt, még óvja is őket és veszély esetén visszagyűjti valamennyiüket a menedéket adó szájába.

Akváriumi tenyésztésük során ezt a folyamatot kell reprodukálnunk. Ha jól tartjuk harcsáinkat, csoportban élhetnek, és bőséges eleséget kapnak, akkor várható, hogy ivarézésük bekövetkezzék. A nemeket megkülönböztetni azonban nagyon nehéz, a nőstények valamivel kerekesebbek és testesebbek. Célszerű Malawi- vagy Viktória-tavi sügért fajt választani gazdának, mivel számos Tanganyika-tavi sügér már evolúciósan kifejlesztett elkerülő magatartást a gazdává válás ellenszeréül. Kiváló nevelőszülők lehetnek például a Haplochromis-fajok, de időközönként engedjük meg számukra, hogy „harcsamentesen” szaporodhassanak – például váltogassuk a sügérpárokat harcsacsapatunk mellett. Több járható út is van a kisharcsák nevelésére. Egyrészt, a természetre bízva hagyhatjuk, hogy a sügérikrákon- és árvákon nevelkedjenek, bent hagyva őket a gazdasügérrel. De el is vehetjük az ikrákat a sügértől (kiköptetve őket), és mesterségesen keltethetjük halainkat. Ekkor célszerű különválogatni a sügérikrákat. A mesterségesen nevelt kakukkharcsa-ivadékok körében megjelenhet a kannibalizmus is. Az első hetekben a vízminőség-változásra érzékenyek, ezért rendszeres részleges vízcsere kell biztosítanunk számukra, nagyon hasonló vízkémiai cserevízzel. Indítóeleségnek a frissen kelt artémia tökéletes. Ha megfelelő a vízminőség és bőséges az etetés, a kishalak jó tempóban, gyorsan nevelhetőek.

Tartása szinte minden vonatkozásában megegyezik a *Synodontis multipunctatus*-éval. Egy lényeges különbség azonban, hogy a nagyszemű kakukkharcsa akváriumokban ritkán nőnek 10-12 cm-nél nagyobbra, s a természetben is 15 cm-ben megáll fejlődésük, szemben az akár 30 cm-t is megközelíteni képes kakukkharczával. Kisebb méretük miatt még inkább alkalmasabb akváriumi halak (és éppen ezért is lehetnek gyakoribbak, téves név alatt az akvarisztikában). Legalább 200-250 liter körüli medence azért így is álljon rendelkezésükre, ennek méretükön és ideális életterületükön kívül több más oka is van. Egyrészt, rendszerint sügér akváriumba kerülnek, mely fajoknál közzismert, hogy tágas teret kívánnak. Másrészt, a nagyszemű kakukkharczákat is minimum 4-5 fős csoportokban illik gondozni (persze többet nyugodtan tarthatunk), hiszen egymás társaságát kereső, csoportos életmódú halakról van szó. A vadonban is gyakran verődnek csapatokba, egyedül félősek, bújósak lesznek.

Ideális társhalak szinte bármely sügér akváriumba, leszámítva a legapróbb (tápláléknak nézhetik őket) és a legnagyobb ragadozó sügéreket. Mindenesetre náluk jóval nagyobb sügérrel is megférnek. Ha nem biotópban gondolkozunk, nem kell ragaszkodnunk a Tanganyika-tó életközösségéhez, választhatunk melléjük Malawi- vagy Viktória-tavi sügéreket is, sőt, keményvízes halakkal társas akváriumba is kerülhet. Alapvetően nem kényesek, de pár dologra oda kell figyelnünk. Vízük okvetlenül kissé lúgos kémhatású (7,5-8,5 pH), de minimum semleges legyen, míg a vízkeménység 15 nk fölötti (ami a legtöbb magyarországi csapvíznek megfelel). Lágy vagy savas vízben nem tarthatóak. Akváriumukat hozzávetőlegesen 25 °C-ra fűtjük. Amiről mindenképpen gondoskodnunk kell, az a megfelelő szűrés: tiszta, átlátszó és bomlástermékektől mentes vizet igényelnek. Nem viselik jól a magas nitrát szintet, de egyébként a klórra, rézre is érzékenyek. Ne feledkezzünk a kéthetenkénti részleges vízcserekről.

Az akvárium talaja gyanánt finom homokot használjunk, mellyel előrelátóan védjük érzékeny bajuszszálait, amiket az élesebb szemcsék megsebeznenek. Emellett kiélheti talajtúró szenvedélyét is – jó szolgálatot tesz azzal, hogy a tápmaradékokat is összeszedi. Persze a harcsák sem csak maradék-takarítók,

teljes értékű étrendet igényelnek. Ez állhat alaptáplálékként harcsatablettákból, lesüllyedő granulátumokból és pelletékből, de rendszeresen kapjanak kiegészítésként tubifexet, grindált, szúnyoglárvákat, artémiát, mixeket. A természetben főleg csigákkal és rovarlárvákkal táplálkoznak, illetve a szerves bevonatból is kapnak valamennyit. Növényi kiegészítés céljára tökéletes, ha néha megkínáljuk őket spirulinatartalmú eledelével. Fontos, hogy a medencét számos búvóhellyel lássuk el (sziklával, kövekkel, görgeteg kavicsokkal, lyukacsos mészkővel), minden állat kedvére választhasson. Fát csak akkor tegyünk az akváriumba, ha nem ereszt már csersavat. Bár jobbára szürkületi halakról van szó, nappal is viszonylag rendszeresen megmutatkoznak.

EGYÉB ELNEVEZÉSEK:

syn: -

Eng: Common Cuckoo Catfish

Egyéb köznevei: Kuckuckswels, Großaugen-Fiederbartwels, Großaugen-Kuckucks-Fiederbartwels

KATEGÓRIÁK:

[Akváriumi halak](#), [Harcsafélék](#)

KULCSSZAVAK:

[2006](#), [Akváriumi halak](#), [Harcsafélék](#), [Mochokidae](#), [Wright & Page](#), [Synodontis grandioops](#), [Nagyszemű kakukkharcsa](#)

JELLEMZŐK:

[lúgos \(8pH-nál több\)](#), [gyér növényzetigényű](#), [Afrika](#), [alsó szint](#), [átlátszó vízi](#), [növényt nem igényel](#), [nagyon keményvízi \(20-30°Nk\)](#), [lassan mozgó vízi](#), [Kelet-Afrika](#), [közepes hőigényű \(20-25°C\)](#), [közepesen aktív mozgású](#), [keményvízi \(15-20 Nk°\)](#), [lassú mozgású](#), [nagy méretű 10-20 cm](#), [Tanganyika-tó](#), [ragadozó](#), [nagy \(több 200 liternél\)](#), [állóvízi](#), [féllúgos \(7.5-8 pH\)](#), [békés rajhal](#), [hőigényes \(25-30 °C\)](#), [hosszú életű 6 év fölött](#).

FELHASZNÁLT IRODALOM, FORRÁSOK:

- Dr Lothar Seegers: **Die Welse Afrikas – Ein Handbuch für Bestimmung und Pflege**
- http://www.scotcat.com/mochokidae/s_grandiops.htm
- https://www.planetcatfish.com/common/species.php?task=&species_id=710
- <https://www.tfhmagazine.com/articles/freshwater/lake-tanganyikan-synodontisthe-revision>
- <https://www.fishbase.de/summary/synodontis-grandiops.html>

- https://www.fischlexikon.eu/fischlexikon/fische-suchen.php?fisch_id=0000000977

Írta: Liziczai Márk

Katalógusba került: 2021-02-02 22:37:02

Legutolsó frissítés: 2021-02-06 09:57:02

Katalógus ID: 10541

Oldal linkje: <https://akvaristalexikon.hu/akvariumi-halak/harcsafelek/synodontis-grandiops.html>

© Akvarista Lexikon - Minden jog fenntartva